

Inhoud

	Voorwoord	10
1	Inleiding	12
1.1	Aanleiding en doelstelling	15
1.2	Doelstelling	24
1.3	Leeswijzer	26
	DEEL I HET DOMEIN ARBEID EN GEZONDHEID	31
2	Wat is arbeid, wat is gezondheid?	33
2.1	Wat is arbeid?	34
2.1.1	Ontwikkelingen	35
2.1.2	Definitie arbeid	37
2.2	Wat is gezondheid?	38
2.2.1	Definitie individuele gezondheid	38
2.2.2	Definitie gezonde organisatie	40
2.3	Relatie tussen arbeid en gezondheid	42
2.4	Arbeidsparticipatie	48
2.5	Vergroten arbeidsparticipatie	53
2.5.1	Rol overheid bij arbeidsparticipatie	53
2.5.2	Rol werkgevers bij arbeidsparticipatie	54
2.5.3	Rol individu bij arbeidsparticipatie	56
2.5.4	Rol professional arbeid en gezondheid	58
2.6	Drie contexten van beroepsuitoefening	58
2.6.1	(Meer) aan het werk	58
2.6.2	Aan het werk (blijven)	61
2.6.3	Weer aan het werk	62
3	Beroepsmatig handelen in het domein arbeid en gezondheid	64
3.1	Cliënt	66

3.1.1	Clïent zonder werk	67
3.1.2	Werknemer	70
3.1.3	Zelfstandige	71
3.1.4	Alle werkenden: gezondheidsbevordering op de werkplek	73
3.1.5	Werkenden met (dreigende) gezondheidsproblemen	76
3.1.6	Specifieke groepen: diversiteitsbeleid	78
3.2	Werkgever, gemeente, UWV	80
3.3	Professional	82
3.4	Omgeving	83
3.5	Gerichtheid van de professional arbeid en gezondheid	86
3.5.1	Balans tussen belasting en belastbaarheid	86
3.5.2	Veiligheid	87
3.5.3	Kwaliteit van arbeid	87
3.5.4	Gezondheid	88
3.5.5	Arbeidsparticipatie en verzuim	88
3.5.6	Persoonlijke factoren	90
4	Spelers op het veld arbeid en gezondheid	91
4.1	Professionals op het terrein arbeid en gezondheid	94
4.2	De rol van verschillende bedrijven en instellingen	121
4.3	Interprofessionele samenwerking	133
4.4	Dilemma's	145
5	Modellen en terminologie	148
5.1	Modellen voor het beschrijven van de invloed van arbeid op de gezondheid van werknemers	151
5.1.1	Model van Van Dijk	151
5.1.2	Demand-Control-model	152
5.1.3	Job Demands-Resources-model	153
5.1.4	Belasting-belastbaarheidsmodel	155
5.2	Een model voor het ontstaan van verzuim	155
5.3	Modelmatige beschrijving voor individuele gedragsverandering	158
5.3.1	Fasering	158
5.3.2	Theoretische onderbouwing model individuele gedragsverandering	164
5.4	Het ASE(S)-model	167
5.5	De ICF	170
5.5.1	Items in de ICF die samenhangen met arbeid	173

5.5.2	Uitgewerkt ICF-schema	174
5.5.3	Discussie ICF-schema	182
5.6	Kwaliteitszorgsystemen	185
5.6.1	ISO 9000-serie	185
5.6.2	EFQM- en INK-model	186
5.7	Implementatie van veranderingen in een organisatie	188
5.7.1	Implementatie van veranderingen op organisatieniveau	188
5.7.2	Het veranderproces	191
5.7.3	Praktijkvoorbeeld	192
6	Meetinstrumenten	195
6.1	Meetinstrumenten kiezen	196
6.2	Vindplaatsen van meetinstrumenten	206
6.2.1	Databanken	206
6.2.2	Artikelen, handboeken en rapporten	207
6.2.3	Zorginhoudelijke richtlijnen	209
6.2.4	Websites	211
6.3	Dilemma's	213
DEEL II PROFESSIONEEL HANDELEN IN DE PRAKTIJK		215
7	Arbeidsbelasting en arbeidsrisico's	217
7.1	Positieve effecten van arbeid op gezondheid	222
7.2	Arbeidsrisico's en de wet	223
7.3	Arbeidsveiligheid	228
7.3.1	Methoden	229
7.3.2	Werkruimte en werkplekken	232
7.3.3	Arbeidsmiddelen	233
7.4	Fysieke belasting	235
7.4.1	Tillen en dragen	236
7.4.2	Duwen en trekken	243
7.4.3	Trillen en schokken	245
7.4.4	Statische werkhoudingen	246
7.4.5	Repeterende bewegingen	247
7.4.6	Energetische belasting	251
7.5	Mentale belasting tijdens arbeid	255
7.5.1	Welzijn	256
7.5.2	Werkdruk	257
7.5.3	Werkstress	257
7.5.4	Vermoeidheid	259

7.5.5	Agressie en geweld	259
7.6	Omgevingsfactoren	263
7.6.1	Hinderlijk en schadelijk geluid	263
7.6.2	Klimaat	267
7.6.3	Verlichting	269
7.6.4	Gevaarlijke stoffen	271
7.7	Dilemma's	274
8	Interventies met betrekking tot arbeidsbelasting en arbeidsrisico's	275
8.1	Aanpassen arbeidsbelasting en reduceren arbeidsrisico's	277
8.1.1	Arbeidshygiënische strategie	278
8.1.2	Systeem-ergonomische aanpak	280
8.2	Interventies gericht op reductie arbeidsbelasting en arbeidsrisico's	282
8.2.1	Technische maatregelen om de arbeidsbelasting en -risico's te reduceren	282
8.2.2	Organisatorische maatregelen om de arbeidsbelasting en -risico's te reduceren	294
8.2.3	Gedragmaatregelen om de arbeidsbelasting en -risico's te reduceren	298
8.3	Interventies bij fysieke en/of mentale onderbelasting	316
8.4	Arbocatalogi	320
8.5	Dilemma's	324
9	Belastbaarheid van de werknemer – determinanten	326
9.1	Determinanten van mentale belastbaarheid	329
9.1.1	Stress, emoties en aanpassing	330
9.1.2	Determinanten van mentale belastbaarheid	334
9.1.3	Emotionele verwerking van schokkende gebeurtenissen	338
9.1.4	Zelfregulatie bij chronische ziekte	339
9.1.5	Arbeidsgerelateerde psychische problemen	341
9.1.6	Signalering en diagnostiek van psychische problemen: meetinstrumenten als hulpmiddel	345
9.1.7	Besluit	348
9.2	Determinanten van fysieke belastbaarheid	348
9.2.1	Fysieke belastbaarheidsfactoren en preventie van gezondheidsproblemen	349
9.2.2	Invloed van geslacht en leeftijd	355

9.2.3	Fysieke belastbaarheid bij lichamelijke aandoeningen	357
9.2.4	Is belastbaarheid te beïnvloeden?	361
9.3	Sociale aspecten van belastbaarheid	362
9.4	Leefstijl en andere arbeidsrelevante persoonlijke factoren	364
9.4.1	Verschillen in gezondheid	365
9.4.2	Gezondheid, leefstijl en werk	366
9.4.3	Leefstijl, verzuim en arbeidsongeschiktheid	366
9.4.4	Meetinstrumenten voor leefstijl	368
9.4.5	BRAVO-factoren	369
10	Interventies gericht op verbetering van de belastbaarheid van de werknemer	376
10.1	Bedrijfszorgpakketten	377
10.2	Interventies bij arbeidsgerelateerde psychische klachten	379
10.2.1	Arbeidsgerelateerde psychische klachten voorkomen en behandelen	381
10.2.2	Psychotrauma voorkomen en behandelen	388
10.3	Interventies bij arbeidsre-integratie en rehabilitatie van zieke werknemers	389
10.4	Paramedische zorg	395
10.5	Leefstijlinterventies	404
10.6	Dilemma: Mag je zorg opdringen?	412
	Basisbegrippen	414
	Afkortingen	424
	Websites	433
	Relevante websites	433
	Websites beroepsverenigingen	439
	Websites overige organisaties	440
	Literatuur	443
	Over de auteurs en de redactieleden	467
	Register	470